

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Se vedlagte adresseliste

Deres ref

Vår ref
08/00066-3

Dato

12 MAI 2009

Norsk Miljø Energi Sør AS - Lista vindkraftverk i Farsund kommune- klagesak

1. SAKENS BAKGRUNN

Norsk Miljø Energi Sør AS (NMES) søkte 24. mai 2005 om konsesjon for bygging og drift av Lista vindkraftverk med tilhørende 110 kV nettilknytning i Farsund kommune. Vindkraftverket skulle ha en total installert effekt på inntil 102 MW fordelt på inntil 34 vindturbiner. Den enkelte vindturbin vil ha en installert effekt på mellom 2 og 3 MW. Forventet årsproduksjon er beregnet til inntil 280 GWh.

For hver turbin vil det bli lagt jordkabler i grøft som i det vesentligste vil følge det interne veinettet. Kablene vil bli ført fram til en transformatorstasjon som er planlagt øst i planområdet. Vindkraftverket vil bli knyttet til den eksisterende 110 kV kraftledningen, som går gjennom planområdet, via en 150 – 200 m lang 110 kV jordkabel.

NVE påla i brev 13. desember 2005 NMES å utarbeide tilleggsutredninger om støy og konsekvenser for turisme og reiseliv.

NVE ga 20. desember 2006 Norsk Miljø Energi AS (NMES) konsesjon etter energiloven til å bygge og drive et inntil 102 MW vindkraftverk i Farsund kommune, samt tilhørende 110 kV kraftledning. NVE ga samtidig NMES ekspropriasjonstillatelse etter oreigningslova for anlegget.

Det er mottatt 17 klager på vedtaket fra følgende klagere:

- Kåre Rudjord
- Grete Skjeggstad Meyer og Ole Meyer
- Norsk Ornitologisk Forening (NOF)
- Vest-Agder fylkeskommune
- Ulgjell skogsameie v/Per Mogens Reehorst
- Norsk Ornitologisk Forening – Lista lokallag
- Norges Miljøvernforbund
- Jan Erik Rudjord
- Landsorganisasjonen STOPP rasering av kysten
- Den Norske Turistforening
- Solveig K. Tønnessen og Helge Elle m.fl.
- AS Lister Skoganlæg v/Helge Elle
- Else Bogaard
- Peder Elle
- Arno Vigmostad
- Einar Østhassel
- Uddal sameie v/Jan Erik Rudjord

NVE har vurdert saken på nytt, og opprettholdt konsesjonen og ekspropriasjonstillatelsen. Saken er derfor oversendt Olje- og energidepartementet ved brev av 10. juli 2007.

Departementet foretok befaringsav områdene 11. desember 2007 med de berørte parter. I tillegg til klagerne og konsesjonssøkeren deltok blant annet representanter for kommunen, fylkeskommunen, fylkesmannen og Miljøverndepartementet.

2. OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTETS VURDERING

Flere av klagerne har sammenfallende klagegrunner. Departementet har av denne grunn valgt å kommentere klagen tematisk. NVEs oversendelsesbrev til departementet av 10. juli 2007 inneholder en gjennomgang av klagenes anførsler.

Innledningsvis vil departementet påpeke at et forvaltningsorgan ikke har noen plikt etter forvaltningsloven § 25 til å imøtegå alt det en part har anført. Departementet vil ta for seg klagenes anførsler ut fra sakens viktighet og det som ellers er nødvendig for å begrunne avgjørelsen i saken.

I vurderingen av om konsesjon skal gis etter energiloven må fordelene og ulempene ved det omsøkte tiltak veies opp mot hverandre.

Gjennomslag for lokale argumenter

Flere klagere har anført at lokale argumenter tillegges for liten vekt i vurderingen av om konsesjon skal gis. Departementet viser til at ulemper ved tiltaket som er påvist fra lokalt hold er grundig vurdert og inngår i den helhetsvurderingen konsesjonsmyndighetene foretar. Kommunens holdning og synspunkter til tiltaket tillegges også vekt. I denne saken har kommunestyret i Farsund kommune vedtatt reguleringsplanen for tiltaket med nær 2/3 flertall.

Retningslinjer for vindkraft

Flere klagere har anført at NVE har gitt konsesjon før arbeidet med retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraftverk er slutført. Departementet vil vise til at det var forutsatt at saker kunne ferdigbehandles før retningslinjene var ferdige.

Retningslinjene trådte i kraft i juni 2007. Departementet har lagt retningslinjene til grunn som del av beslutningsgrunnlaget ved sin behandling av Lista vindkraftverk.

Kulturminner og kulturmiljø

En rekke klagere har påpekt at flere automatisk fredede kulturminner og kulturmiljø vil komme i direkte konflikt med tiltaket. Departementet er innforstått med de negative konsekvensene som er påvist når det gjelder kulturminner/kulturmiljø i denne saken. Tiltaket vil ha visuell innvirkning på kulturminnene, men kommer ikke i direkte konflikt med kjente kulturminner eller kulturmiljøer. Slik departementet ser det må avstanden mellom kulturminnene og vindturbinene vektlegges. I denne saken er avstanden mellom turbinene og de kjente kulturminnene relativt stor. Dette gjør at hensynet til kulturminner og kulturmiljø ikke er et avgjørende moment mot tiltaket.

Departementet påpeker imidlertid at undersøkelsesplikten for automatisk fredete kulturminner etter kulturminneloven § 9 må oppfylles før det settes i gang byggearbeider.

Landskapsmessige virkninger og inngrepsfrie naturområder

Når det gjelder de landskapsmessige virkninger, legger departementet til grunn at vindturbinene er store konstruksjoner, som vil føre til en betydelig visuell endring på den nordlige delen av Listalandet. Det fremgår av konsekvensutredningen at hele vindparken kun blir synlig på betydelig avstand. Nærmere vindkraftverket vil kun et fåtall møller være synlige. Dette skyldes landskapets utforming. Etter befaringen er departementet tilbøyelig til å slutte seg til konklusjonen i konsekvensutredningen, der det konstateres at den visuelle påvirkningen på landskapet er mindre enn man kunne forvente, vindkraftverkets størrelse tatt i betraktning.

Departementet er innforstått med at inngrepsfrie områder går tapt. Dette omfatter likevel ikke villmarkspregede inngrepsfrie områder. Departementet kan ikke se at konsekvensene vil være av særlig betydning hensett til områdenes størrelse og kvalitet.

Departementet finner at den negative landskapseffekten av utbygging av vindkraftverket og tapet av inngrepsfrie områder på Lista ikke er et avgjørende moment mot gjennomføring av tiltaket.

Støy

Norges Miljøvernforbund anfører at vindkraftverket på Lista vil påføre nærmiljøet uakseptable støybelastninger. Lista vindkraftverk antas ikke å overskride grenseverdiene for støy fastsatt av miljømyndighetene, med unntak av en hytte ved Rudjordsvannet. Støybelastningen for hytta er imidlertid avdempet gjennom vilkår i konsesjonen om flytting av en vindturbin (nr. 33). Det er departementets syn at støybelastningen ikke er et avgjørende moment mot gjennomføring av tiltaket.

Friluftsliv

Den Norske Turistforening påpeker at planområdet og tilgrensende områder er mye brukt til friluftsliv. Departementet vil peke på at etableringen av vindkraftverket vil kunne redusere opplevelsesverdiene, samtidig som etableringen av veiene gjør området tilgjengelig for flere brukergrupper. Det er særlig brukerinteressene som er opptatt av å oppleve stillhet og urørt natur som vil bli negativt påvirket av vindkraftverket. Det er departementets oppfatning at etableringen av Lista vindkraftverk vil påvirke friluftinteressene negativt. Departementet kan imidlertid ikke se at de negative virkningene for friluftinteressene kan tillegges avgjørende vekt.

Biologisk mangfold og forholdet til internasjonale konvensjoner

Det er fra flere av klagerne fremhevet at NVE ikke har tatt tilstrekkelig hensyn til bevaring av det biologiske mangfoldet på Lista. I følge disse klagerne er konfliktene knyttet til kystlynghei, fugleliv og flaggermus høyere enn NVE har lagt til grunn. Videre er det anført at disse konfliktene medfører at en etablering av Lista vindkraftverk vil være i strid med Den Europeiske landskapsvernkonvensjonen, Bonnkonvensjonen, Bernkonvensjonen, Ramsarkonvensjonen.

Vindkraftverket er delvis planlagt lokalisert i naturtypen kystlynghei. Kystlynghei er en direkte truet naturtype. Departementet påpeker at gjengroing er en av de største truslene mot denne naturtypen. På den bakgrunn slutter departementet seg til NVE som i "Bakgrunn for vedtak" av 19. desember 2006 kap. 7.1.7 viser til at virkningene av veibygging ikke vil være udelt negative for forekomstene av kystlynghei, da veinettet vil bidra til å lette arbeidet med å drive skjøtsel av denne naturtypen og eventuelt øke innslaget av arealer med kystlynghei. Konsekvensene for kystlynghei som følge av utbyggingen vil uansett være negative, ved at heiområdet vil bli fragmentert.

Konsekvensutredningen påviste en rekke fuglearter i området, deriblant 16 såkalte rødlistearter. Klagerne har særlig pekt på den mulige negative virkningen et vindkraftverk kan ha for hubro og ørn i området. Når det gjelder forekomster og konsekvenser for fugl, vil Olje- og energidepartementet vise til hva som fremkommer av

konsekvensutredningen og vurderingen Ambio Miljørådgivning har gjort av fugletrekket i og rundt planområdet for vindkraftanlegget i rapport av juni 2007. Det fremgår av rapporten at konsentrasjonen av trekkende rovfugl i planområdet er relativt høy, og at området vurderes å ha regional verdi. Det fremgår av rapporten at kollisjonsrisikoen ikke vil få negative konsekvenser for de berørte hekkebestandene. Til tross for de negative konsekvensene som er påvist, kan likevel ikke departementet se at hensynet til fugl vil være til hinder for at det gis tillatelse til vindkraftanlegget.

Når det gjelder påstanden fra Norges Miljøvernforbund om at Norges internasjonale forpliktelser ikke er overholdt når det gjelder flaggermus, slutter Olje- og energidepartementet seg til NVEs beskrivelse og oppfølging av avtalen om bevaring av flaggermus i Europa (EUROBATS). Departementet kan ikke se at det i denne saken foreligger noe brudd på den nevnte avtalen.

Departementet har vurdert påstandene om at vedtaket vil medføre brudd på internasjonale konvensjoner. Olje- og energidepartementet kan etter å ha vurdert Norges forpliktelser i den forbindelse ikke se at etableringen av Lista vindkraftverk vil innebære brudd på verken landskapskonvensjonen, Bonnkonvensjonen, Bernkonvensjonen eller Ramsarkonvensjonen.

På denne bakgrunn er departementets vurdering at Lista vindkraftverk vil ha negative konsekvenser for det biologiske mangfoldet, knyttet til fuglelivet og kystlyngheien i området. Departementet kan imidlertid ikke se at ulempene vil være til hinder for å få bygget vindkraftverket.

Drikkevann

Når det gjelder anførselen om at vindkraftverket vil medføre en dramatisk endring av risikobildet for drikkevannskilden på Lista, slutter departementet seg til NVEs vurdering om at det ikke vil være vesentlig fare for verken avrenning eller forurensning fra anlegget i driftsfasen. I anleggsfasen har NVE forutsatt at forholdet til nedbørsfeltet i anleggsfasen omtales spesielt i anleggsplanen, og at god planlegging og kvalitetssikring av anleggsarbeidet sikrer at uønsket avrenning eller forurensning ikke skjer.

Olje- og energidepartementet har foretatt en samlet vurdering av alle de anførte ulempene ved en utbygging av vindkraftanlegget. Ulempene er vurdert opp mot fordelene ved å få på plass et vindkraftanlegg med et tilskudd av fornybar energi med en samlet effekt på inntil 102 MW. Utbyggingen vil bidra til å nå de målsettinger som er fastsatt gjennom behandlingen i Stortinget av St.meld. nr. 29 (1998-1999) "Om energipolitikken", jf. Innst. S. nr. 122 (1999-2000). Denne målsettingen er gjentatt i St.meld. nr 18 (2003-2004) Om forsyningssikkerhet for strøm mv.

I vurderingen har departementet lagt særlig vekt på de gode vindressursene på Lista og at vindkraftverket vil bidra til krafttilgangen regionalt og nasjonalt med en betydelig produksjon av ny fornybar energi. Vindkraftverket vil ligge i umiddelbar nærhet til eksisterende kraftledningsnett med tilstrekkelig kapasitet. Departementet er inneforstått med de negative miljøvirkningene, som i hovedsak synes å være knyttet til kulturminner/kulturmiljø, landskapsmessige virkninger, kystlynghei og fuglebestanden.

Departementet legger til grunn at Farsund kommunestyre har fattet reguleringsplanvedtak som er i tråd med NVEs konsesjonsvedtak.

Departementet kan etter en helhetsvurdering ikke se at ulempene er av en slik art at de på noen måte overstiger fordelene ved å få etablert det omsøkte vindkraftanlegget. Departementet har derfor kommet til at NVEs vedtak av 20. desember 2006 om konsesjon skal stadfestes med de endringer av konsesjonsvilkårene som fremgår nedenfor.

Til post 13 i konsesjonsvilkårene vil departementet presisere at undersøkelsesplikten for automatisk fredete kulturminner etter kulturminneloven § 9 skal gjennomføres i tilknytning til arbeidet med detaljplan.. Post 13 i vilkårene skal nå lyde:

"Konsesjonær skal utarbeide detaljplan for tiltaket. Før det settes i gang byggearbeider må undersøkelsesplikten for automatisk fredete kulturminner være gjennomført, jf kulturminneloven § 9.

I detaljplan skal inngå eventuelle endringer av turbinplasseringer og internveier. Dersom valg av leverandør/turbinstørrelse medfører endringer av tiltaket slik det er spesifisert i anleggskonsesjonen, skal også det inngå i detaljplanen.

Detaljplan skal utarbeides i nært samarbeid med Farsund kommune og forelegges NVE før anleggsarbeidene igangsettes."

Ut fra de foreliggende opplysninger har departementet etter en helhetsvurdering kommet til at ekspropriasjonsinngrepet "tvillaust er til meir gagn enn skade", jf. oreigningslova § 2 andre ledd. De samfunnsmessige fordeler som vinnes ved vindkraftverket må utvilsomt antas å være overveiende i forhold til de skader og ulemper som påføres andre. Departementet har på denne bakgrunn kommet til at NVEs vedtak av 20. desember 2006 om ekspropriasjonstillatelse skal stadfestes.

Departementet forutsetter at NVE utformer nytt konsesjonsdokument med nødvendige spesifikasjoner i tråd med departementets vedtak.

Det gjøres oppmerksom på at departementets avgjørelse er endelig og ikke gjenstand for klage, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd første punktum.

Etter fullmakt

Per Håkon Høisveen
ekspedisjonssjef

Harald Solli
avdelingsdirektør

Kopi:

NVE (retur av saksmappe)

Farsund kommune, Postboks 100, 4552 Farsund

Norsk Miljø Energi Sør AS, Fjeldskår, 4521 Spangereid

Miljøverndepartementet, Postboks 8013 Dep, 0030 Oslo

Adresseliste

Einar Østhassel; Sigersvoll, 4560 Vanse
Arno Vigmostad, Søre Nyhaugåsen 39, 5231 Paradis
Peder Elle, Elle, 4560 Vanse
Else Bogaard, Lunderhaug, 4560 Vanse
AS Lister Skoganolæg v/Helge Elle, 4563 Borhaug
Solveig K Tønnesen og Helge Elle m.fl.; 4560 Vanse
Den Norske Turistforening, Postboks 7 Sentrum, 0101 Oslo
Landsorganisasjonen STOPP rasing av kysten, Moloveien 2, 6083 Gjerdsvika
Jan Erik Rudjord, Prinsessealleen 19, 0276 Oslo
Norges Miljøvernforbund; Postboks 593, 5806 Bergen
Norsk Ornitologisk Forening - Lista lokallag, Postboks 171, 4558 Vanse
Ulgjell skogsameie v/Per Mogens Reehorst, Finnhaugveien 20, 0760 Oslo
Vest-Agder fylkeskommune, Serviceboks 517, 4605 Kristiansand
Norsk Ornitologisk Forening, Sandgata 30 B, 7012 Trondheim
Kåre Rudjord, Danefjell, 4550 Farsund
Uddal sameie v/Jan Erik Rudjord, Prinsessealleen 19, 0276 Oslo
Grete Skjeggstad Meyer og Ole Meyer, Conrad Mohrsvei 58, 5072 Bergen